

Valstybinė darbo inspekcija (VDI) fiksuoja padidėjusius skambučių srautus, susijusius su blogėjančia pandemijos situacija šalyje. Ir darbuotojams, ir darbdaviams vis dažniau kyla klausimų dėl darbo santykių, darbuotojų saugos ir sveikatos užtikrinimo. Per pastarąjį mėnesį skambučių darbuotojų saugos ir sveikatos klausimais padaugėjo ketvirtadaliu, darbo teisės klausimais - išaugo kone dvigubai lyginant su rugsėju.

Darbuotojai kreipiasi į VDI dėl atvejų, kai darbdavių yra verčiami imti atostogas, dirbti per prastovas ar rašyti prašymus išeiti iš darbo savo noru.

VDI specialistai primena, kad darbdavys negali versti darbuotojo be jo sutikimo pasinaudoti apmokamomis kasmetinėmis ar nemokamomis atostogomis – tokią priemonę galima naudoti tik darbuotojui sutikus. Darbdavys gali primygtinai siūlyti darbuotojui eiti kasmetinių apmokamų atostogų tik tokiu atveju, jeigu jis yra sukaupęs jų daugiau nei už metus.

Darbdavys taip pat negali versti darbuotojo išeiti iš darbo savo noru. VDI atkreipia dėmesį, jog net ir parašęs tokį prašymą, darbuotojas ne vėliau kaip per 3 dienas nuo pareiškimo padavimo dienos gali atšaukti savo prašymą atleisti jį iš darbo.

Paskelbus prastovą, iš darbuotojo negali būti reikalaujama, kad jis atvyktų į darbą. Prastovos laikotarpiu darbdavys darbuotojui turi mokėti darbo užmokestį ne mažesnę negu minimalioji mėnesinė alga. Jeigu darbuotojas dirba ne visą darbo laiką, tuomet turi būti mokama proporcingai. Darbdavys turi supažindinti darbuotojus kuriam laikui (prastovos pradžia ir pabaiga) ir kuriems darbuotojams (nurodant konkrečių darbuotojų vardus, pavardes, pareigas) prastova skelbiama, koks darbo užmokestis prastovos laikotarpiu bus mokamas.

Visais minėtais atvejais prieš priimant sprendimus VDI ragina pasikonsultuoti su savo specialistais ir nepriimti skubotų sprendimų.

„Kaip ir pirmojo karantino metu, taip ir antrojo stengsimės nukreipti inspekcijos resursus konsultavimui ir informavimui, kad darbuotojai nenukentėtų dėl darbdavių savivalės. Tačiau darbdaviai, kurie naudodamiesi susiklosčiusia padėtimi ir piktnaudžiaudami savo teise, pažeidinės darbo įstatymus, bus griežtai baudžiami Administracinių nusižengimų kodekso nustatyta tvarka ir senaties terminais“, – sako VDI vadovas Jonas Gricius.

Pastaruoju metu dažniausi nusiskundimai dėl darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimų

nesilaikymo susiję su saviizoliacijos pažeidimais, atstumų darbo vietose nesilaikymu, darbuotojų neap rūpinimu asmeninėmis apsaugos priemonėmis.

VDI specialistai pastebi, kad padaugėjus užsikrėtimų darbo vietose, padaugėjo ir darbdavių paklausimų dėl reikalavimų, užtikrinant kitų darbuotojų saugą ir sveikatą darbe po užsikrėtimų COVID-19 atveju, įvykdymo. Darbdaviai nori žinoti, ar atliko visus reikiamus veiksmus bei ėmėsi visų būtinų priemonių ligos plitimui užkirsti.

„Raginame ir darbdavius, ir darbuotojus griežtai laikytis visų reikalavimų ir rekomendacijų, neleidžiančių ligai plisti darbo vietose. Patikėkite, tikrai lengviau atnaujinti profesinės rizikos vertinimą, darbo tvarkos taisykles, peržiūrėti darbuotojų saugos ir sveikatos instrukcijas, atsižvelgiant į darbuotojų susirgimo COVID-19 liga grėsmę, ir laikytis apribojimų, dedant visas pastangas užkirsti kelią ligos plitimui, o ne esant su ja akistatoje“, – teigia VDI vadovas Jonas Gricius.

Darbdaviai turi užtikrinti, kad dirbtų tik darbuotojai, neturintys ūmių viršutinių kvėpavimo takų infekcijų ir kitų užkrečiamųjų ligų požymių (pvz., karščiavimas, kosulys, pasunkėjęs kvėpavimas ir pan.). Šių požymių turinčiam darbuotojui, darbdavys privalo rekomenduoti kreiptis į asmens sveikatos priežiūros įstaigą nuotoliniu būdu dėl tolimesnio gydymo ar nedarbingumo pažymėjimo.

Tuo atveju, jei darbuotojui yra privaloma izoliacija, izoliacijos laikotarpiu darbo vietose dirbti yra draudžiama.

Darbuotojui, kurio sveikatos būklė kelia grėsmę kitų darbuotojų sveikatos saugumui, darbdavys privalo pasiūlyti dirbti nuotoliniu būdu. Darbuotojui nesutikus dirbti nuotoliniu būdu, darbdavys nušalina darbuotoją nuo darbo, neleidamas jam dirbti ir nemokėdamas darbo užmokesčio. Darbdavio pozicija, kad darbuotojo sveikatos būklė kelia grėsmę kitų darbuotojų sveikatos saugumui, turi būti pagrįsta. Nustatant galimą grėsmę darbuotojų sveikatos saugumui, būtina vadovautis atskirais operacijų vadovo sprendimais, atsižvelgiant į vykdomą ekonominę veiklą.

Tais atvejais, kuomet darbdaviui tampa žinoma, kad vienas iš darbuotojų yra užsikrėtęs, VDI rekomenduoja darbdaviui nedelsiant sustabdyti vykdomus darbus įmonėje ar padalinyje, kuriame dirbo susirgęs darbuotojas, užtikrinti sąlygas visų galimai kontaktavusių su sergančiu asmeniu darbuotojų saviizoliacijai (pvz., informuoti apie galimybę dirbti nuotoliniu būdu ar galimybę kreiptis dėl nedarbingumo pažymėjimo), dezinfekuoti darbo patalpas, leisti į darbo vietas sugrįžti bei darbus atnaujinti tik darbuotojams, neturėjusiems kontakto su darbuotoju, kuriam nustatyta COVID-19 liga.

Jei darbuotojams susirūpinimą kelia nepakankami darbdavių veiksmai, organizuojant darbą ar aprūpinant prevencijos priemonėmis, mažinančiomis tikimybę užsikrėsti koronavirusu, jie gali kreiptis į Valstybinę darbo inspekciją.

Konsultuotis darbo teisės klausimais galima konsultacijų telefonu 8 5 2139772 arba internetu, parašius asmeninę žinutę VDI Facebook paskyroje. Prašymus, skundus, pranešimus galima pateikti elektroniniu paštu info@vdi.lt užpildžius reikiamą formą, neatvykstant į VDI skyrius. VDI ir DGK teikiamų prašymo formų pavyzdžius galima rasti www.vdi.lt, taip pat <http://tiny.lt/47t4gf> ir <http://tiny.lt/z3ynxfn>.

